

SPIS TREŚCI

UCHWAŁY	3
ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA.....	10
GLOSZY	23
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2009, NR 2	54
INFORMACJE	59
Dane statystyczne – grudzień 2008 r.	61
Dane statystyczne – rok 2008	62

Redakcja
Jacek Gudowski
Andrzej Zielony

Współpraca

Maciej Machowski, Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz,
Piotr Ryłski, Małgorzata Sekuła, Sylwia Stolarska,
Elżbieta Szczepanowska, Łukasz Węgrzynowski, Tadeusz Zembrzuski

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 10 września 2008 r., I ACa 301/08, zagadnienia prawnego:

„Czy szkoda w postaci utraty pożytków cywilnych z rzeczy wyrządzona w wyniku wydania niezgodnej z prawem ostatecznej decyzji administracyjnej (art. 160 § 1 k.p.a.) o odmowie przyznania prawa własności czasowej powstaje w chwili utraty możliwości korzystania z rzeczy, tzn. wystąpienia pierwszego skutku, bez względu na rozmiar szkody?”

podjął uchwałę :

Szkoda w postaci utraconych korzyści z tytułu czynszu najmu, będąca następstwem wydania decyzji administracyjnej, której nieważność następnie stwierdzono, powstaje w chwili niemożności uzyskania czynszu w terminie płatności.

(uchwała z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 123/08, J. Frąckowiak, B. Myszka, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 12 września 2008 r., VI Ga 69/08, zagadnienia prawnego:

„Czy umowa zawarta przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością reprezentowaną przez odwołanego członka zarządu, który figuruje w rejestrze jest nieważna?”

podjął uchwałę :

Osoba trzecia nie może skutecznie podnieść zarzutu nieważności umowy zawartej przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością,

reprezentowaną przez odwołanego członka zarządu, który w chwili zawierania umowy był nadal wpisany do rejestru przedsiębiorców.

(uchwała z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 124/08, J. Frąckowiak, B. Myszka, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 23 lipca 2008 r., III CZP 69/08, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd gospodarczy jest właściwy do rozpoznania sprawy przeciwko byłemu przedsiębiorcy?”

podjął uchwałę :

Sprawa ze stosunku cywilnego między stronami w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej nie jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 479¹ k.p.c. oraz art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz.U. Nr 33, poz. 175 ze zm.), jeżeli którakolwiek ze stron przestała być przedsiębiorcą przed wniesieniem pozwu.

(uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2008 r., III CZP 102/08, T. Ereciński, J. Górowski, J. Gudowski, I. Koper, G. Misiurek, M. Sychowicz, H. Pietrkowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2008 r., II Ca 1361/07, zagadnienia prawnego:

„Czy na postanowienie o zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia sprawozdań kuratora osoby prawnej ustanowionego w trybie art. 42 k.c. przysługuje środek odwoławczy, a jeżeli tak to czy jest to apelacja, czy zażalenie?”

podjął uchwałę :

Postanowienie o odmowie zatwierdzenia sprawozdania kuratora osoby prawnej ustanowionego na podstawie art. 42 k.c. jest niezaskarżalne.

(uchwała z dnia 18 grudnia 2008 r., III CZP 86/08, Z. Strus, M. Kocon, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 18 września 2008 r., I ACz 1080/08, zagadnienia prawnego:

„Czy podjęta w trybie art. 63 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) decyzja właściwego organu ustalająca dodatkową opłatę roczną, obciążającą użytkownika wieczystego z powodu niedotrzymania terminów zagospodarowania nieruchomości, stanowi źródło cywilnoprawnej powinności świadczenia ze strony użytkownika wieczystego w ramach nawiązanego stosunku użytkowania wieczystego nieruchomości?”
podjął uchwałę :

W sprawie z powództwa gminy o zapłatę kwoty z tytułu dodatkowej opłaty rocznej ustalonej decyzją podjętą na podstawie art. 63 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) droga sądowa jest niedopuszczalna.

(uchwała z dnia 18 grudnia 2008 r., III CZP 116/08, Z. Strus, M. Kocon, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 3 października 2008 r., II Ca 782/08, zagadnienia prawnego:

„Czy osoba, która będąc właścicielem gruntu objętego postępowaniem scaleniowym przeprowadzonym na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scaleniu i wymianie gruntów (Dz.U. Nr 11, poz. 80) w brzmieniu sprzed wejścia

w życie ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o scaleniu gruntów (Dz.U. Nr 10, poz. 55) i nie będąc uczestnikiem postępowania scaleniowego staje się współwłaścicielem nieruchomości poscaleniowej w skład której trafił jej grunt, współwłaścicielem nieruchomości wydzielonej tytułem ekwiwalentu uczestnikowi postępowania scaleniowego, który wniósł ten grunt do postępowania, czy też zachowuje wyłączne prawo własności gruntu w granicach sprzed postępowania scaleniowego bez potrzeby dokonywania zniesienia współwłasności nieruchomości poscaleniowej, do której trafił jej grunt?”

podjął uchwałę :

Nieruchomość wydzielona w wyniku scalenia przeprowadzonego na podstawie ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. Nr 11, poz. 80 ze zm.) w zamian za grunty stanowiące własność uczestnika postępowania oraz innego właściciela, nieuczestniczącego w tym postępowaniu, stanowi przedmiot ich współwłasności.

(uchwała z dnia 18 grudnia 2008 r., III CZP 125/08, Z. Strus, M. Kocon, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2008 r., XXIII GZ 634/08, zagadnienia prawnego:

„Czy wspólnik spółki jawnej, który wystąpił z tej spółki ma zdolność upadłościową?”

podjął uchwałę :

Wspólnik spółki jawnej traci zdolność upadłościową w razie wystąpienia ze spółki.

(uchwała z dnia 18 grudnia 2008 r., III CZP 126/08, Z. Strus, M. Kocon, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 3 września 2008 r., II Ca 1090/08, zagadnienia prawnego:

„Czy sprzedaż nieruchomości przez kościelną osobę prawną osobie świeckiej bez stosownego zezwolenia właściwego organu kościoła skutkuje nieważnością tej czynności prawnej?”

podjął uchwałę :

Sprzedaż nieruchomości przez kościelną osobę prawną osobie świeckiej bez wymaganego w prawie kanonicznym zezwolenia właściwej władzy kościelnej stanowi czynność prawną niepełną (art. 63 k.c.).

*(uchwała z dnia 19 grudnia 2008 r., III CZP 122/08, B. Myszk,
J. Frąckowiak, Z. Strus)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 9 lipca 2008 r., II Ca 243/08, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku wniesienia do spółdzielni mieszkaniowej wkładu budowlanego w pełnej wysokości z majątku odrębnego jednego z małżonków (obecnie majątku osobistego) i powstania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu należącego zgodnie z art. 215 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz.U. Nr 30, poz. 210 ze zm.) do obojga małżonków, przy podziale majątku objętego wspólnością ustawową :

1. wartość zwaloryzowanego wkładu budowlanego odpowiada rynkowej wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego w chwili dokonania podziału;

2. czy też zwiększenie wartości rynkowej tego prawa należącego do majątku wspólnego winno być podzielone między małżonków proporcjonalnie do ich udziałów w majątku wspólnym;

3. czy waloryzacja wkładu budowlanego wniesionego do spółdzielni mieszkaniowej w pełnej wysokości z majątku odrębnego jednego z małżonków przy

zastosowaniu art. 358¹ § 3 k.c. możliwa jest z uwzględnieniem innego miernika zmiany siły nabywczej pieniądza, np. według relacji wysokości wkładu budowlanego do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę z chwili wniesienia wkładu do spółdzielni mieszkaniowej i porównania jej z aktualną w dacie dokonywania podziału majątku wspólnego wysokością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, J. Frąckowiak, B. Myszka, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 26 września 2008 r., IX Ca 314/08, zagadnienia prawnego:

„Czy podstawę wpisu hipoteki przymusowej w księdze wieczystej, na podstawie art. 31 ust. 1 u.k.w.h. może stanowić odpis ugody sądowej z klauzulą wykonalności, którego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 121/08, J. Frąckowiak, B. Myszka, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2008 r., I ACa 264/08, zagadnienia prawnego:

„Czy roszczenie przeciwko członkom zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidziane w art. 299 § 1 k.s.h. ma charakter odszkodowawczy, czy gwarancyjny?”

odmówił podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 18 grudnia 2008 r., III CZP 112/08, Z. Strus,
M. Kocon, D. Zawistowski)*

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 141/08

„Czy zachodzi nieważność czynności prawnej, dla której ustawa zastrzega formę aktu notarialnego (art. 158 k.c. w związku z art. 73 § 2 k.c.) w sytuacji, gdy akt notarialny dokumentujący tę czynność został sporządzony przez notariusza zawieszono w czynnościach zawodowych na podstawie art. 68 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 listopada 2008 r., I Ca 216/08, M. Sadecki, E. Panek, W. Grajdura)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą braku wyraźnego ustawowego unormowania konsekwencji, jakie dla ważności czynności prawnej, której ustawa stawia wymóg formy aktu notarialnego – w rozpoznawanej sprawie chodziło o sporządzenie aktu notarialnego obejmującego umowę przenoszącą własność nieruchomości – rodzi sporządzenie jej przez notariusza zawieszono w czynnościach zawodowych. Wypowiedzi judykatury i doktryny w tym przedmiocie sprowadzają się do dwóch przeciwstawnych stanowisk.

Zgodnie z jednym poglądem, zaprezentowanym przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 stycznia 2008 r. (III CNP 89/07), czynność prawna, do dokonania której ustawa wymaga zachowania formy aktu notarialnego, podjęta przez notariusza w okresie zawieszenia, nie może być uznana za dokonaną w tej formie, co powoduje jej nieważność, natomiast według innego stanowiska, spotykanego w literaturze przedmiotu, czynności sporządzone przez notariusza w okresie zawieszenia nie mogą wywoływać negatywnych skutków prawnych dla stron; są to czynności ważne i nie mają zastosowania w tym zakresie przepisy art. 58 k.c.

Sąd Okręgowy podzielił pierwsze z prezentowanych zapatrywań. Stwierdził, że należy wyraźnie oddzielić ważność czynności prawnej zawieranej przez strony ocenianą przez pryzmat art. 58 k.c. od ważności takiej czynności ze względu na formę jej zawarcia (art. 73 § 2 k.c.). W ocenie Sądu Okręgowego, w omawianym przypadku został naruszony art. 68 § 1 w związku z art. 79 pkt 1 i art. 91 Prawa o notariacie, a mianowicie, akt notarialny zawierający umowę przeniesienia własności nieruchomości został sporządzony przez osobę czasowo pozbawioną uprawnień do wykonywania czynności notarialnych. Należy zatem przyjąć, że akt notarialny jest nieważny, a w konsekwencji nieważna jest czynność prawna, którą akt ten dokumentował (art. 73 § 2 k.c. w związku z art. 158 k.c.).

E.S.

*

III CZP 142/08

„Czy komornikowi na podstawie art. 49 ust. 1 w związku z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 24 maja 2007 r., Dz.U. z 2007 r. Nr 112, poz. 769) przysługuje opłata egzekucyjna w przypadku, gdy wierzyciel złożył wnioski o umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu spłacenia przez dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego do rąk wierzyciela roszczenia dochodzonego przez wierzyciela w tym postępowaniu egzekucyjnym?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 października 2008 r., III Cz 790/08, U. Kiepuł, D. Łojan, G. Kardolińska)

Sąd Okręgowy powołał się na rozbieżności w rozstrzygnięciach sądów rejonowych i okręgowych wydanych w wyniku rozpoznawania skarg na postanowienia komorników sądowych w przedmiocie umorzenia postępowania i ustalenia kosztów egzekucyjnych.

Sprawa egzekucyjna stanowiąca przedmiot rozpoznania została wszczęta w dniu 17 listopada 2006 r. i w świetle art.15 ustawy z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych

ustaw, koszty w tej sprawie rozlicza się według przepisów obowiązujących w dniu jej wszczęcia.

W postanowieniu o ustaleniu kosztów egzekucji komornik powołał się na art. 45, 49 i 39 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (dalej – „u.k.s.e.”). Art. 49 ust. 1 zdanie trzecie u.k.s.e., jako niezgodny z art. 2 Konstytucji, utracił moc z dniem 18 maja 2006 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego (P 18/05). Przed dniem 18 maja 2008 r., w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela nie budziło wątpliwości, że komornikowi należy się opłata w wysokości wynikającej ze zdania pierwszego art. 49 ust. 1.

Sąd Okręgowy stwierdził, że kierunek ewolucji uregulowań ustawy o komornikach w kwestii mechanizmu obliczania wynagrodzeń komorniczych wyraźnie potwierdza, iż zmiany ustawodawcze idą w kierunku ścisłego powiązania efektywności egzekucji z wysokością należnej komornikowi opłaty stosunkowej. Wskazał na pogląd Sądu Najwyższego, że jakkolwiek stosunek łączący strony postępowania egzekucyjnego ma charakter publicznoprawny, to istnieje konieczność powiązania należnej komornikowi opłaty z efektywnością egzekucji. W ocenie Sądu Okręgowego, nakładanie na dłużników obowiązków ponoszenia kosztów egzekucyjnych za dobrowolne spełnienie świadczenia na rzecz wierzyciela jest nieadekwatne do celu regulacji i wykazuje cechy kary finansowej. Nie ma podstaw do przyjęcia, że świadczenie spełnione dobrowolnie wierzycielowi przez dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego w sytuacji umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela stanowi świadczenie „wyegzekwowane” i należy pobrać w związku z tym opłatę na podstawie art. 45 ust. 2 w związku z art. 49 ust. 1 u.k.s.e.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że komornikowi w świetle przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 24 maja 2007 r.) nie przysługuje opłata egzekucyjna w przypadku, gdy wierzyciel złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu spłacenia przez dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego do rąk wierzyciela roszczenia dochodzonego przez wierzyciela w tym postępowaniu egzekucyjnym.

W praktyce orzeczniczej sądy niższej instancji – jak wskazał Sąd Okręgowy – wyrażały odmienne poglądy i przyznawały komornikowi opłaty egzekucyjne

w sytuacji przedstawionej powyżej. W orzeczeniach tych podnoszono, że spełnienie przez dłużnika świadczenia w toku egzekucji bezpośrednio do rąk wierzyciela stanowi wyegzekwowanie świadczenia. Wskazywano, że gdy dłużnik ma świadomość, iż toczy się postępowanie egzekucyjne, nie sposób mówić już o dobrowolności działania dłużnika. Bez znaczenia w takim wypadku pozostaje fakt, czy dłużnik przekazuje egzekwowaną należność komornikowi, czy bezpośrednio wierzycielowi. W obu przypadkach dochodzi do wyegzekwowania należności. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazywano zdanie drugie art. 49 ust. 1, bądź art. 45 ust. 2 u.k.s.e. Przedstawiona interpretacja pojęcia „wyegzekwowanie należności” jest także prezentowana w piśmiennictwie na gruncie aktualnie obowiązującej treści przepisu art. 49 u.k.s.e. Przy czym art. 49 ust. 2 u.k.s.e. w aktualnym brzmieniu nadal budzi poważne wątpliwości interpretacyjne.

E.S.

*

III CZP 143/08

„1. Czy przy rozpoznawaniu zażalenia na zarządzenie przewodniczącego wzywające stronę do uzupełnienia opłaty od pozwu po stwierdzeniu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty (art. 486 § 1 k.p.c.) dopuszczalne jest badanie zarzutów dotyczących niewydania nakazu zapłaty?

a w przypadku udzielenia na powyższe pytanie odpowiedzi twierdzącej:

2. Czy wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, określony w art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. nr 146, poz. 1546 z późn. zm.), stanowi dokument urzędowy w rozumieniu art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 28 listopada 2008 r., II CZ 1088/08, C. Klepacz)

Jak zauważył Sąd drugiej instancji, analiza przepisów kodeksu postępowania cywilnego prowadzi do uznania, że badanie zarzutów dotyczących zarządzenia stwierdzającego brak podstaw do wydania nakazu zapłaty jest możliwe jedynie na podstawie art. 380 w związku z art. 397 § 2 i art. 398 k.p.c. Na marginesie

zauważyć jednak należy, że nie w każdym wypadku powstanie obowiązek uiszczenia uzupełniającej opłaty od pozwu, gdyż w sytuacji, w której wartość przedmiotu sporu będzie tak niska, że opłata stosunkowa nie przekroczy minimalnej kwoty 30 zł określonej w art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, to będzie ona równa opłacie ustalonej na podstawie art. 19 ust. 2 w zw. z art. 20 ust. 1 powołanej ustawy, a wtedy nie będzie w ogóle możliwa kontrola instancyjna zarządzenia wydanego na podstawie art. 486 § 1 k.p.c. Prowadzi to do wniosku, że przy rozpoznawaniu zażalenia na zarządzenie przewodniczącego wzywające stronę do uzupełnienia opłaty od pozwu po stwierdzeniu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym nie jest dopuszczalne badanie zarzutów dotyczących niewydania nakazu.

Zajęcie stanowiska przeciwnego nakazuje odpowiedzieć na pytanie, czy wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, określony w art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych, stanowi dokument urzędowy w rozumieniu art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.

Jak zauważył Sąd przedstawiający zagadnienie prawne, skoro wyciąg ten ma moc dokumentu urzędowego, to w istocie jest takim dokumentem, a więc należy uznać, że stanowi podstawę wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. Wątpliwości powstają jednak przy uwzględnieniu treści art. 485 § 1 pkt 3 k.p.c., który stanowi, że sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty.

Jak zauważył Sąd Okręgowy, istnieje podobieństwo między art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe i art. 194 ustawy o funduszach inwestycyjnych. Skoro zatem zarówno w przypadku księgi rachunkowej funduszu sekurytyzacyjnego i księgi bankowej posłużono się identycznymi sformułowaniami, to nielogiczne byłoby przyjęcie, że dokumenty te mają różną wartość dowodową z korzyścią dla wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego. Argumentację taką wzmacnia dodatkowo okoliczność, że możliwość wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 485 § 3 k.p.c.

jest uzależniona nie tylko od przedstawienia mającego moc dokumentu urzędowego wyciągu z ksiąg bankowych, ale także dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty. Te wszystkie okoliczności pozwalają przyjąć, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, określony w art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych, nie stanowi podstawy do wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.

Z drugiej strony, w art. 485 k.p.c. nie wskazano jednak, jak to uczyniono w wypadku wyciągu z ksiąg bankowych, wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzonego pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym jako podstawy wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, co może być argumentem za tym, że formalnie nie ma przeszkód do wydania nakazu w oparciu o taki dokument na podstawie art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.

A.Z.

*

III CZP 144/08

„Czy art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. w Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zmianami) jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn. w Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903) oraz do art. 4 pkt 3a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. w Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zmianami)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 listopada 2008 r., VI ACa 684/08, M.Miąskiewicz, M. Manowska, M. Borkowska)

Sąd Apelacyjny podkreślił, że ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (dalej: „u.s.m.”) nie zawiera kompleksowej regulacji związanej z ustanawianiem odrębnej własności lokali i związanej z tym koniecznością podziału nieruchomości. W art. 27 ust. 1 wskazano jednak, że

w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie, do prawa odrębnej własności lokalu stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 24 czerwca 1994r. o własności lokali (dalej: „u.w.l.”). Z kolei w myśl art. 5 ust. 1 u.w.l., jeżeli powierzchnia nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem, w którym wyodrębniono własność lokali, jest większa niż powierzchnia działki budowlanej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (dalej: „u.g.n.”), niezbędnej do korzystania z niego, współwłaściciele mogą dokonać podziału tej nieruchomości. Tym samym grunt, na którym posadowiony jest budynek, w którym wyodrębniono własność lokali, powinien spełniać kryteria działki budowlanej w rozumieniu art. 4 pkt 3a u.g.n., a ponadto musi mieć obszar pozwalający na korzystanie z tego budynku. Zgodnie z art. 93 ust. 1 u.g.n., podziału nieruchomości można dokonać, jeżeli jest on zgodny z ustaleniami planu miejscowego.

Sąd Apelacyjny wskazał jednak, że ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych zawiera szczególną regulację w powyższych kwestiach. Zgodnie z art. 41 ust. 2, podział nieruchomości może nastąpić niezależnie od istnienia i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a według art. 40 spółdzielnia pozostaje właścicielem lub współwłaścicielem nieruchomości i użytkownikiem lub współużytkownikiem wieczystym gruntu w takim zakresie, w jakim nie narusza to przysługującej członkom i właścicielom lokali niebędącym członkami spółdzielni odrębnej własności lokali lub praw z nią związanych. Istnieje zatem możliwość przyjęcia, że te regulacje wyłączają wymogi wynikające z ustawy o gospodarce nieruchomościami. Tym samym możliwy staje się podział nieruchomości, w wyniku którego powstałyby działki wyodrębnione „po obrysie budynku”, bez zapewnienia obszaru pozwalającego na korzystanie z tego budynku, a ściślej pozostawienie tego obszaru w zasobach spółdzielni mieszkaniowej. Nie stoi tu na przeszkodzie wymaganie zapewnienia dostępu do drogi publicznej przewidziane w art. 41 ust. 3 u.s.m., ze względu na treść art. 93 ust. 3 u.g.n.

Sąd Apelacyjny wskazał jednak, że przedstawiony pogląd budzi wątpliwości. Zgodnie z art. 27 ust. 1 u.s.m., w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o własności lokali, a z kolei art. 5 ust. 1 u.w.l. odwołuje się do art. 4 pkt 3a u.g.n., co oznacza, że nieruchomość powstająca na skutek podziału w celu wykonania obowiązku wynikającego z art. 40 i 41 u.s.m.

powinna spełniać kryteria działki budowlanej w rozumieniu art. 4 pkt 3 a u.g.n. i art. 5 ust. 1 u.w.l. Za tą koncepcją przemawia również treść art. 41 ust. 1 pkt 2 u.s.m. nakazujący spółdzielni dokonanie określonych czynności w przypadku, gdy działka wydzielona pod budynkiem lub budynkami nie spełniałaby wymogów przewidzianych dla działek budowlanych.

Zasada jednolitości systemu prawnego przemawia za rozumieniem pojęcia działki budowlanej, o jakiej mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2 u.s.m., tak jak to określił ustawodawca w art. 4 pkt 3a u.g.n. Ta sama zasada sprzeciwia się tworzeniu, w wykonaniu przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, nieruchomości zabudowanych budynkami, w których ustanowiono odrębną własność lokali o odmiennych parametrach niż nieruchomości określone w przepisach ustawy o własności lokali. Mogłoby to uniemożliwić funkcjonowanie wspólnoty mieszkaniowej w przypadku, gdy w budynku wyodrębniono własność wszystkich lokali (art. 26 ust. 1 u.s.m.). Wprowadzałoby to również nierówność właścicieli lokali w budynku stanowiącym uprzednio własność spółdzielni mieszkaniowej w stosunku do właścicieli lokali wyodrębnionych wyłącznie na podstawie ustawy o własności lokali.

Sąd Apelacyjny podkreślił jednak, że przyjęcie tej koncepcji wymaga dokonania takiej wykładni art. 40 pkt 2 u.s.m., która podporządkowana będzie przepisom ustaw o gospodarce nieruchomościami i o własności lokali. Oznacza to przyjęcie, że spółdzielnia mieszkaniowa pozostaje właścicielem (użytkownikiem wieczystym) gruntu zabudowanego urządzeniami infrastruktury technicznej tylko w takim zakresie, w jakim nie narusza to przysługującej członkom i właścicielom lokali niebędących członkami spółdzielni odrębnej własności lokali lub praw z nią związanych. To z kolei oznacza, że spółdzielnia może pozostać właścicielem (użytkownikiem wieczystym) tylko takich gruntów, które nie muszą wejść w skład działki budowlanej niezbędnej do prawidłowego korzystania z budynku. Zważyć przy tym należy, że art. 40 pkt 2 u.s.m. nie wymaga zachowania szczególnych parametrów dla nieruchomości mającej stanowić własność spółdzielni. W razie konfliktu interesów spółdzielni mieszkaniowej i wspólnoty na tle korzystania z urządzeń infrastruktury technicznej bądź konieczności dostępu do tych urządzeń, na rzecz spółdzielni mogłaby być ustanowiona właściwa służebność.

Ł.W.

III CZP 145/08

„Czy określenie wysokości odsetek według stopy procentowej odsetek maksymalnych, to jest w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego w bankowym tytule egzekucyjnym spełnia wymogi formalne z art. 96 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 72 poz. 665 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 14 listopada 2008r., VI Cz 776/08, M. Ropelska, A. Nowak, A. Jagielska)

Sąd Okręgowy zauważył, że kwestia wymogów, jakie musi spełniać bankowy tytuł egzekucyjny wywołuje rozbieżność w orzecznictwie sądów powszechnych. Zarysowują się dwie linie orzecznictwa: pierwsza, bardziej restrykcyjnie i formalistycznie traktująca bankowy tytuł egzekucyjny, wspierana przez orzecznictwo Sądu Najwyższego, oraz druga, rozluźniająca nieco wymogi, którym musi odpowiadać ten tytuł.

W literaturze przyjmuje się, że generalna kompetencja do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego na podstawie art. 96 ust 1 Prawa bankowego nie jest uzależniona od pełnienia przez bank funkcji publicznych i stanowi przywilej o charakterze prywatnym, w związku z czym bankowy tytuł egzekucyjny jest dokumentem prywatnym. Sąd Okręgowy przypomniał również, że charakter i sposób zasądzenia odsetek w wyroku były przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego (uchwała z dnia 8 maja 1990 r., III CZP 20/90, OSNC 1991, nr 1, poz. 6, oraz wyrok z dnia 26 września 1990 r., I PR 160/90, OSN 1991, nr 1, poz. 16) dotyczących statusu odsetek orzekanych w wyroku, czyli tytule bez wątplenia pochodzącego od sądu.

Jeszcze większy rygoryzm w zakresie odsetek już wprost ujętych w bankowym tytule egzekucyjnym wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2000 r., III CZP 27/00 (OSNC 2001, nr 1, poz. 3), stwierdzającej, że wysokość i termin płatności odsetek, które mają być egzekwowane, są wymogiem tytułu, przy czym dotyczy to wszystkich rodzajów odsetek. Celem tego jest umożliwienie dłużnikowi weryfikacji i ustalenia kwoty podlegającej egzekucji.

Podanie wysokości stopy procentowej oraz terminów płatności gwarantuje tę możliwość.

Sąd Okręgowy stwierdził, że wymienione orzeczenia uprawniają do konkluzji, iż bankowy tytuł egzekucyjny jest w pełni samodzielny, zamkniętą całością, eliminującą potrzebę sięgania po uzupełniające elementy nietkwiące w nim, lecz znajdujące się poza nim.

Na zakończenie Sąd Okręgowy skłonił się do przesądzenia odpowiedzi na stawiane pytanie w kierunku zachowania rygoryzmu w zakresie odsetek.

M.M.

*

III CZP 146/08

„Czy roszczenie spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej utworzonej w oparciu o przepisy ustawy z 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych o zwrot pożyczki udzielonej członkowi kasy przedawnia się w terminie 10 lat, czy też ulega przedawnieniu z upływem 3 lat jako roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 listopada 2008 r., II Ca 672/08, D. Gamrat)

Sąd Okręgowy wskazał, że zagadnienie prawne powstało na tle wykładni art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, który stanowi, iż kasy w rozumieniu tej ustawy prowadzą działalność niezarobkową. Zdaniem Sądu, wyłączenie działalności prowadzonej przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową z kręgu działalności gospodarczej budzi wątpliwości, ponieważ rzeczywista forma i charakter działalności kasy na rynku może wyczerpywać jej znamiona.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w kodeksie cywilnym nie ma regulacji pojęcia działalności gospodarczej, występuje ono natomiast w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r.

o podatku od towarów i usług. Na podstawie tych regulacji wskazać należy, że istotną cechą działalności gospodarczej jest jej zarobkowy charakter, przy czym nie jest decydujący sam fakt osiągnięcia zysku, lecz zamiar, aby działalność taki zysk przynosiła. Sąd przytoczył także uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 117/91 (OSNCP 1992, nr 5, poz. 65 ze sprost. w OSNCP 1993, nr 7-8, s. 169), w której wskazano specyficzne cechy działalności gospodarczej, tj. profesjonalny charakter, powtarzalność działań, podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania i uczestnictwo w obrocie gospodarczym.

W myśl wskazanych przepisów można uznać spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową za podmiot prowadzący działalność gospodarczą, gdyż prowadzi ona swoją działalność w sposób ciągły i zorganizowany, uczestniczy w obrocie gospodarczym jako konkurent dla instytucji finansowych, a zasięg jej działalności ma charakter ogólnokrajowy, przy czym prowadzi także działania marketingowe mające na celu pozyskanie nowych klientów. Odmienny pogląd oparty jest na interpretowanym *expressis verbis* art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r., stanowiącym, że kasy prowadzą działalność niezarobkową.

Sąd Okręgowy zauważył, że sytuacja prawna kasy nie powinna zasadniczo różnić się sytuacji innych podmiotów działających na rynku, np. banków, których roszczenia objęte są trzyletnim okresem przedawnienia. Z drugiej jednak strony przyjęcie takiego okresu przedawnienia dla działalności kas pośrednio prowadziłyby do usankcjonowania prowadzenia niedozwolonej działalności gospodarczej.

R.N.

*

III CZP 147/08

„Czy w przypadku wniesienia za pośrednictwem Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych do Sądu Okręgowego skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej, skarżący ma obowiązek przesłać jednocześnie jej odpis

również wykonawcy, który zgłosił przystąpienie do postępowania odwoławczego po stronie aktualnego przeciwnika skargi?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 4 grudnia 2008 r., X Ga 341/08, J. Kaspryszyn, D. Kłodnicki, E. Czaplicka)

Wątpliwości Sądu Okręgowego budzi wykładnia art. 195 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (dalej: „ustawa”) w odniesieniu do wykonawcy przystępującego do zamawiającego w postępowaniu odwoławczym, a następnie występującego jako interwenient uboczny w postępowaniu skargowym. Powołany przepis stanowi, że skargę wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia Izby, przesyłając jednocześnie jej odpis przeciwnikowi skargi.

Sąd wskazał, że w rozpoznawanej sprawie przeciwnikiem skargi jest wyłącznie zamawiający jako strona, natomiast wykonawca przystępujący do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 ust. 4 ustawy ma w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi do sądu okręgowego status interwenienta ubocznego, a zatem nie będąc stroną postępowania, nie może zostać uznany za przeciwnika skargi. Jednocześnie Sąd Okręgowy zważył, że dla zagwarantowania interwenientowi ubocznemu możliwości korzystania w procesie z przyznanych mu uprawnień w zakresie dokonywania „wszelkich czynności procesowych” art. 80 k.p.c. stanowi, iż interwenientowi ubocznemu należy od chwili jego wstąpienia do sprawy doręczać – tak jak stronie – zawiadomienia o terminach i posiedzeniach sądowych oraz orzeczenia sądu.

W ocenie Sądu, wykonawca, który przystąpił do jednej ze stron w postępowaniu odwoławczym, uzyskuje pozycję interwenienta ubocznego w postępowaniu skargowym już w chwili wniesienia skargi przez skarżącego, a zatem art. 80 k.p.c. ma wobec niego pełne zastosowanie z chwilą zainicjowania postępowania przez skarżącego.

W związku z tym wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą podstawy prawnej uprawnienia interwenienta ubocznego w postępowaniu skargowym oraz sposobu jego realizacji, gdyż przepisy ustawy w sposób wyraźny tej kwestii nie regulują. Zdaniem Sądu, możliwe są dwa rozwiązania tego zagadnienia: przyjęcie, że podstawą uprawnienia wykonawcy do otrzymania odpisu skargi są art. 371 i 128

k.p.c. w związku z art. 194 ust. 2 ustawy albo sam art. 195 ust. 2 w związku z art. 194 ust. 2 ustawy i art. 80 k.p.c.

S.S.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Postanowienie umowy, które ogranicza wolność działalności gospodarczej jednej ze stron, narusza zasady współżycia społecznego i jest nieważne (art. 58 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 20 maja 2004 r., II CK 354/03, K. Zawada, M. Grzelka, T. Żyznowski, OSNC 2005, nr 5, poz. 91; BSN 2004, nr 12, s. 7; IC 2005, nr 1, s. 43; NPN 2005, nr 1, s. 66; Rej. 2005, nr 5, s. 163; R.Pr. 2005, nr 3, s. 106; MoP 2005, nr 6, s. 655)

Glosa

Przemysława Sobolewskiego, PiP 2008, nr 12, s. 132

W ocenie autora glosy, nie można zgodzić się z kluczową dla uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego tezą, że postanowienie umowne jest nieważne, ponieważ powstająca na jego podstawie wierzytelność została użyta jako środek nacisku na kontrahenta, a zatem ograniczała jego wolność gospodarczą. Każda wierzytelność, bez względu na jej źródło (niewykonanie zobowiązania, czyn niedozwolony, bezpodstawne wzbogacenie), może być wykorzystana jako instrument „przymuszający” dłużnika do określonego zachowania.

Kluczowa dla kwalifikacji możliwości cofnięcia rabatów i użycia tej możliwości jako środka nacisku jako wyzysku jest odpowiedź na pytanie, czy cena bez rabatów była rażąco wygórowana. Jeżeli bez uwzględnienia rabatów świadczenia stron pozostawały ekwiwalentne, ich cofnięcie nie mogło stanowić wyzysku.

Przyjęcie, że możliwość wykorzystania roszczenia, jako środka nacisku na kontrahenta nie powoduje nieważności postanowienia, z którego takie roszczenie wynika, nie oznacza akceptacji możliwości anulowania rabatów w umowach już

wykonanych. Zdaniem glosatora, postanowienie takie jest nieważne ze względu na obejście przepisów o karze umownej.

Komenowany wyrok był już trzykrotnie glosowany: glosę częściowo aprobującą opracował B. Draniewicz (PS 2006, nr 7-8, s. 217), glosę częściowo krytyczną Ł. Węgrzynowski (Pal. 2007, nr 11-12, s. 286), a glosę krytyczną E. Wieczorek (Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd orzecznictwa 2006, nr 3, s. 41). Wyrok ten został także ujęty w „Przeglądzie orzecznictwa” M. Koennera (Gdańskie Studia Prawnicze - Przegląd orzecznictwa 2006, nr 2, s. 11).

M.S.

*

Jeżeli po wykreśleniu z rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością okaże się, że pozostała po niej część majątku nieobjęta likwidacją, dopuszczalne jest ustanowienie likwidatora w celu dokończenia likwidacji.

(uchwała z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 143/06, J. Gudowski, A. Górski, G. Misiurek, OSNC 2007, nr 11, poz. 166; OSP 2008, nr 7-8, poz. 74; BSN 2007, nr 1, s. 13; MoP 2008, nr 11, s. 589; Rej. 2007, nr 1, s. 174; NPN 2007, nr 1, s. 58; R.Pr. 2007, nr 6, s. 129 i 130; Pr.Spółek 2008, nr 3, s. 59)

Glosa

Arkadiusza Wowerki, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 3, poz. 6

Glosa ma charakter krytyczny.

Glosator podkreślił, że zasadniczym celem postępowania likwidacyjnego jest ochrona interesów wierzycieli, i omówił środki służące realizacji tego celu. Podzielił stanowisko Sądu Najwyższego odrzucającego stosowanie w drodze analogii art. 184 k.r.o., który przewiduje ustanowienie kuratora dla osoby nieobecnej, oraz art. 666 § 1 k.p.c., który upoważnia sąd do ustanowienia kuratora spadku. Uznał natomiast za nietrafne odwołanie się do analogii z art. 170 k.s.h., który dopuszcza wszczęcie postępowania wobec spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością w organizacji. Podkreślił, że takiej spółce ustawodawca przyznał zdolność prawną, natomiast spółka wykreślona nie istnieje. Dodał, że spółka w organizacji istnieje tak długo, jak długo istnieje jej majątek.

W dalszej części opracowania glosator zajął stanowisko, że w razie ujawnienia po wykreśleniu z rejestru majątku spółki nieobjętego likwidacją sąd rejestrowy, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, powinien z urzędu dokonać wykreślenia wpisu wykreślenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z rejestru jako sprzecznego z prawem. Wykreślenie takie miałyby, w ocenie autora, charakter konstytutywny i prowadziłyby do przywrócenia otwartego stanu likwidacji bez konieczności powoływania nowych likwidatorów.

Aprobujące glosy do komentowanej uchwały opracowali: T. Kurnicki (Prawo Spółek 2007, nr 9, s. 54), G. Bartkowiak i A. Januchowski (Prawo Bankowe 2008, nr 4, s. 30) oraz A. Jakubecki (OSP 2008, nr 7, poz. 74).

M.P.

*

1. Uprawnienie kupującego do żądania dostarczenia zastępczych towarów – przewidziane w art. 46 ust. 2 konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 28) – ma charakter prawa kształtującego.

2. Kupujący, który zażądał od sprzedawcy dostarczenia zastępczych towarów, nie może wstrzymać się z zapłatą ceny na podstawie art. 71 ust. 1 konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 28).

(wyrok z dnia 11 maja 2007 r., V CSK 456/06, G. Bieniek, H. Wrzeszcz, M. Romańska, OSNC 2008, nr 6, poz. 65; OSP 2008, nr 12, poz. 126; BSN 2007, nr 11, s. 13; R.Pr. 2008, nr 3, s.163)

Glosa**Wojciecha Kocota**, Orzecznictwo Sądów Polskich 2008, nr 12, poz. 126

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego, że uprawnienie kupującego do żądania dostarczenia zastępczych towarów przewidziane w art. 46 ust. 2 konwencji wiedeńskiej stanowi prawo kształtujące. W jego ocenie, zbędne jest wprowadzenie do regulacji konwencyjnej pojęcia z zakresu polskiej czy niemieckiej teorii prawa. Autor wskazał ponadto, że podobne uprawnienia przewidziane w art. 560 § 3 i art. 561 §1 k.c. nie są w doktrynie uznawane za prawa kształtujące.

Glosator omówił następnie kryteria oceny, czy naruszenie umowy jest istotne w rozumieniu art. 46 ust. 2 konwencji. Stwierdził, że istotne naruszenie umowy musi polegać na niezgodności towaru z umową. Zauważył również, że przy ocenie stopnia naruszenia umowy dopuszczalne jest stosowanie zasad europejskiego prawa kontraktów, w których określono zamkniętą listę przypadków istotnego niewykonania kontraktu.

W dalszej części opracowania omówione zostały terminy do zawiadomienia sprzedającego o braku zgodności towaru z umową i do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Autor przedstawił także problem dopuszczalności powstrzymania się przed spełnieniem własnego świadczenia w sytuacji, gdy druga strona spełnia wprawdzie wzajemne świadczenie, naruszając jednak istotnie umowę.

M.P.

*

Odstąpienie od umowy wzajemnej, w której świadczenie jednej ze stron ma charakter ciągły, wywołuje skutek *ex nunc*.

(wyrok z dnia 15 maja 2007 r., V CSK 30/07, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, G. Misiurek, OSNC 2008, nr 6, poz. 66; OSP 2008, nr 12, poz. 127; BSN 2007, nr 11, s. 13; R.Pr. 2008, nr 3, s. 163; NPN 2008, nr 1, s. 127)

Glosa**Michała Warcińskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2008, nr 12, poz. 127**

Glosa ma charakter aprobujący.

Odwołując się do rezultatów wykładni historycznej, systemowej i funkcjonalnej, autor wyraził zapatrywanie, że art. 491 § 2 k.c. reguluje także umowy wzajemne ze świadczeniem ciągłym. Przedstawił następnie tradycyjne i nowsze rozumienie pojęć skutku *ex tunc* i *ex nunc*.

Komentator wyraził również zapatrywanie, że wykonanie uprawnienia do odstąpienia wywołuje skutek *ex nunc* niezależnie od rodzaju umowy. Stwierdził, że pogląd ten znajduje oparcie w treści art. 494 k.c., który stanowi wystarczającą podstawę normatywną obowiązku rozliczeń między stronami umowy. Dodał, że za skutkiem *ex nunc* w każdym przypadku przemawia również możliwość żądania odszkodowania nawet po wykonaniu uprawnienia do odstąpienia. Wskazał, że skutek taki odstąpienie wywołuje w prawie niemieckim i rosyjskim.

W dalszej części opracowania autor dopuścił w określonych sytuacjach możliwość żądania zwrotu otrzymanych przedmiotów świadczenia po odstąpieniu od umowy ze świadczeniem ciągłym. Zauważył, że w pojęciu uprawnienia do odstąpienia użytym w art. 491 § 2 zdanie pierwsze k.c. mieści się uprawnienie do odstąpienia *sensu stricto* (wygaszającego stosunek prawny na przyszłość i zobowiązującego strony do zwrotu otrzymanych przedmiotów świadczeń) oraz uprawnienie do bezzwłocznego wypowiedzenia (znoszącego jedynie stosunek prawny *ex nunc*). Stwierdził przy tym, że uprawniony może skorzystać z jednego z wymienionych uprawnień.

M.P.

*

Roszczenie o zwrotne przewłaszczenie nieruchomości jest roszczeniem warunkowym w rozumieniu art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361).

(postanowienie z dnia 26 września 2007 r., IV CSK 118/07, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSP 2008, nr 12, poz.125; BSN 2008, nr 1, s. 15; MoP 2007, nr 21, s. 1171; Rej. 2008, nr 2, s. 195; NPN 2008, nr 1, s. 121)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2008, nr 12, poz. 125

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator zakwestionował pogląd Sądu Najwyższego na charakter roszczenia o zwrot przewłaszczonej nieruchomości. Omówił konstrukcję przeniesienia własności rzeczy na zabezpieczenie, na którą składają się następujące świadczenia: bezwarunkowe przeniesienie własności nieruchomości na wierzyciela w zamian za ekwiwalentne świadczenie wierzyciela w postaci udzielenia kredytu (pożyczki), a także zwrot długu powodujący wygaśnięcie zabezpieczonej wierzytelności i upadek celu zabezpieczenia oraz odpowiadające mu ekwiwalentne świadczenie wierzyciela w postaci przywrócenia stosunków własnościowych do stanu pierwotnego przez powrotne przeniesienie własności.

Autor wskazał, że korelatem tego zobowiązania jest po stronie dłużnika roszczenie (art. 64 k.c.), które staje się wymagalne z chwilą zwrotu długu. Wyraził następnie zapatrywanie, że struktura wzajemnych świadczeń i ich ekwiwalentność wyłącza możliwość przypisywania im cech warunku w rozumieniu art. 89 k.c. Stwierdził również, że zwrot długu jest przesłanką zwrotu nieruchomości przez wierzyciela, a nie wynikiem ziszczenia się warunku.

Glosator ocenił ponadto jako nietrafny pogląd Sądu Najwyższego, że każde zdarzenie przyszłe i niepewne może stanowić warunek w rozumieniu art. 89 k.c. Nie zaaprobował również stanowiska, że hipoteza art. 19 ust. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece obejmuje roszczenie o powrotne przeniesienie własności nieruchomości na zabezpieczenie jako „roszczenie warunkowe”.

M.P.

teza urzędowa

Zabronioną publiczną reklamą leków określonych w art. 57 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 53, poz. 533 ze zm.), a także czynem nieuczciwej konkurencji przewidzianym w art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) jest także publiczne reklamowanie promocyjnej obniżki cen tych leków przez porównanie obniżonej ceny z ceną wyższą, sugerujące okresową sprzedaż leku po niższej cenie.

teza Gdańskich Studiów Prawniczych

1. Stanowi reklamę zarówno leków, jak i sprzedającej je apteki przedstawienie listy leków o obniżonej, promocyjnej cenie wykazanej przez porównawcze zestawienie ceny niższej, stosowanej przez aptekę, obok ceny wyższej określonej jako „cena typowa”, „cena stara”, czy w inny sposób sugerujący, iż apteka okresowo sprzedaje lek po obniżonej, promocyjnej cenie. Taki przekaz nie jest jedynie neutralną listą cenową w rozumieniu art. 52 ust. 3 pkt 3 Prawa farmaceutycznego, skoro przedstawia listę tylko leków o obniżonej, promocyjnej cenie i przez porównanie tej ceny z ceną wyższą, stosowaną przez innych zbywców, ma zachęcić klientów do zakupu określonego leku u sprzedawcy stosującego cenę promocyjną.

2. Nie jest zabroniona sprzedaż leków recepturowych i refundowanych po obniżonej cenie, która może być wskazana także publicznie. Zabronione jest jedynie ich reklamowanie (art. 57 ust. 1 pkt 1 i 3 Prawa farmaceutycznego), także poprzez reklamowanie promocyjnej obniżki cen, przedstawionej przez porównanie ceny promocyjnej z inną, wyższą ceną.

(wyrok z dnia 2 października 2007 r., II CSK 289/07, H. Ciepła, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2008, nr 12, poz. 140; BSN 2008, nr 1, s. 16; MoP 2007, nr 20, s. 1116)

Glosa

Alicji Powalowskiej, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 3, poz. 21

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Glosatorka podzieliła pogląd Sądu Najwyższego, który uznał za reklamę przedstawienie listy leków o obniżonej, promocyjnej cenie wykazanej przez porównawcze zestawienie ceny niższej, stosowanej przez aptekę, obok ceny wyższej określonej jako „cena typowa”, „cena stara”.

Autorka omówiła różnice między reklamą a informacją oraz regulację reklamy produktów medycznych w Prawie farmaceutycznym. Wskazała, że w ustawie tej wyróżniono reklamę publiczną oraz reklamę adresowaną do profesjonalistów z branży medycznej. Podniosła, że sama sprzedaż leków recepturowych i refundowanych po obniżonej cenie nie jest reklamą i nie jest zabroniona. Dodała jednak, że informacja o sprzedaży po obniżonej cenie tych leków stanowi reklamę, jeżeli zawiera zwroty wartościujące typu „nowy”, „jedyny”, „o obniżonej cenie”, „w nowej cenie”. W ocenie glosatorki, lista wskazująca na obniżone (podwyższone) ceny leków refundowanych i recepturowych stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, gdyż stanowi wypowiedź sprawiającą mylne wrażenie neutralnej informacji.

W końcowej części opracowania autorka krytycznie oceniła zapatrywanie Sądu Najwyższego, który uznał za dopuszczalne publiczne wskazanie obniżki cen leków refundowanych i wydawanych na receptę. W jej ocenie, wskazanie takie ma bowiem cechy reklamy, która w odniesieniu do wymienionych leków jest zabroniona.

Komentowany wyrok został omówiony także przez D. Miąsika w „Przeglądzie orzecznictwa” (EPS 2008, nr 9, s. 63).

M.P.

*

1. Jeżeli wkład jednego z małżonków do spółki cywilnej przekształconej w spółkę jawną pochodzi z majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, do majątku tego należy wierzytelność z tytułu nakładu, którym

pokryto wkład. Wysokość tej wierzytelności ustala się według reguł obowiązujących przy obliczaniu wartości udziału kapitałowego w przypadku wystąpienia wspólnika ze spółki jawnej (art. 65 k.s.h.).

2. Wartość nakładu z majątku wspólnego małżonków na nabycie należącego do jednego z nich udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością ustala się według ceny rynkowej tego udziału.

3. Przy obliczaniu wartości udziałów w obu spółkach należy mieć na względzie stan spółki z chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej, a ceny z daty orzekania.

(uchwała z dnia 13 marca 2008 r., III CZP 9/08, K. Zawada, A. Górski, I. Gromska-Szuster, BSN 2008, nr 3, s. 6; MoP 2008, nr 21, s.1158 ; Rej. 2008, nr 4, s. 174; NPN 2008, nr 1, s. 126)

Glosa

Arnolda Pandera, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, s. 1224

Autor stwierdził, że w glosowanej uchwale Sąd Najwyższy zaakceptował wyrażoną w uchwale z dnia 15 września 2004 r., III CZP 46/04 (OSNC 2005, nr 9, poz. 152) zasadę, iż rozliczenie wierzytelności z tytułu pokrycia wkładu jednego z małżonków w spółce cywilnej ze środków należących do majątku wspólnego podlega rozliczeniu na podstawie art. 45 k.r.o., stosowanego w drodze analogii. Przyjął także fikcję prawną, że w spółkach handlowych w chwili ustania wspólności małżeńskiej wspólnika dochodzi do wystąpienia wspólnika z takiej spółki. Zdaniem glosatora, nie odpowiedział jednak na pytanie, czy tę samą fikcję można również stosować do spółki cywilnej, która jest jedyną spółką, w której majątek wspólników stanowi współwłasność łączną bezudziałową. W opinii autora, w pytaniu prawnym chodziło o to, jakie zasady należy stosować przy określaniu wartości nakładów z majątku wspólnego na pokrycie wkładu jednego z małżonków w spółce cywilnej.

Według glosatora, w spółce cywilnej małżonek wspólnika nie ma żadnych praw obligacyjnych wobec wspólników, a jego prawo do uczestniczenia w ustalonym zysku nie wynika z faktu, że środki na wkład pochodziły z majątku wspólnego, lecz z tego, iż dochód z osobistych praw majątkowych wchodzi na

mocy przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego do majątku w wspólnego. Do składników majątkowych, które małżonek wniósł jako wkład do spółki cywilnej, znajdują zastosowanie wyłącznie przepisy o spółce, bez względu na to, czy składniki te należały do majątku wspólnego. Po ustaniu wspólności majątkowej małżonek powinien zwrócić do majątku wspólnego pobrane na wniesienie wkładu środki, gdyż od dnia ustania wspólności zysk nie będzie wpływał już do majątku wspólnego i małżonek wspólnika nie będzie miał praw do uczestniczenia w dalszych zyskach, oraz uczestniczenia w podziale majątku wspólników, który nastąpi w wypadku rozwiązania spółki.

W czasie trwania spółki ani wspólnik, ani jego małżonek nie mają praw do żądania wyliczenia udziału lub podziału majątku wspólników. Po ustaniu wspólności małżeńskiej małżonek-wspólnik powinien zwrócić do majątku wspólnego wartość środków, które pobrał z tego majątku i wniósł do majątku spółki, a nie wartość, którą ma ten wkład w dniu ustania wspólności. Małżonek niebędący w spółce nie uczestniczy w ewentualnym wzroście wartości majątku wspólników, gdyż majątek ten ma charakter bezudziałowy. Próba ustalenia wartości zwracanego majątku na podstawie ułamkowej wartości majątku spółki jest zatem prawnie nieuzasadniona.

Uchwałę omówił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2008, nr 5-6, s. 274).

R.N.

prawo cywilne procesowe

Wygrywającym proces współuczestnikom, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika.

(uchwała z dnia 30 stycznia 2007 r., III CZP 130/06, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyznowski, OSNC 2008, nr 1, poz. 1; OSP 2007, nr 12, poz. 140; BSN 2007, nr 1, s. 15; MoP 2007, nr 21, s. 1197 ; NPN 2007, nr 1, s. 51; R.Pr. 2008, nr 1, s. 93)

Glosa

Grzegorza Julke, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 3, poz. 7

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor uznał, że stanowisko Sądu Najwyższego nie może odnosić się do kosztów procesu innych niż wynagrodzenie pełnomocnika procesowego. Wskazał, że każdy współuczestnik powinien otrzymać zwrot poniesionych kosztów sądowych, kosztów przejazdu i równowartości utraconego zarobku, niezależnie od przyznania takich kosztów innym współuczestnikom. Stwierdził również, że określenie „strona” użyte w art. 98 k.p.c. nie jest tożsame z pojęciem strony w znaczeniu procesowym, lecz dotyczy podmiotu (osoby) występującej w procesie.

Komentator wskazał także na unormowania zawarte w art. 101, 102 i 103 § 1 k.p.c. jako przykłady indywidualnego traktowania poszczególnych współuczestników przy rozstrzyganiu o należnych im kosztach. Podniósł, że art. 98 § 3 k.p.c. również stanowi o należności strony rozumianej jako podmiot występujący w sprawie. W konsekwencji, w ocenie glosatora, każdemu z wygrywających proces współuczestników przysługuje od strony przegrywającej zwrot odrębnego wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika, niezależnie od tego, czy współuczestnicy reprezentowani są przez różnych pełnomocników, czy też przez tego samego pełnomocnika. Glosator wyraził ponadto zapatrywanie,

że stanowisko Sądu Najwyższego narusza konstytucyjne zasady równości wobec prawa i prawa do sądu.

Głosę aprobującą do uchwały opracował A. Zieliński (OSP 2007, nr 12, poz. 140).

M.P.

*

1. Przepis art. 976 § 1 k.p.c. określa wyczerpująco podmioty, których udział w licytacji nieruchomości dłużnika jest wyłączony.

2. Do nabycia własności nieruchomości w toku egzekucji sądowej art. 37 k.r.o. nie ma zastosowania.

(uchwała z dnia 22 marca 2007 r., III CZP 13/07, M. Sychowicz, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, OSNC 2008, nr 2, poz. 22; BSN 2007, nr 3, s. 12; Prok.i Pr. 2008, nr 7-8, s. 62; NPN 2007, nr 2, s. 67; R.Pr. 2008, nr 1, s. 92; Rej. 2008, nr 2, s. 193; PUG 2008, nr 2, s. 35)

Glosa

Anny Stępień-Sporek i Filipa Sporka, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 3, poz. 5

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorzy nie podzielili stanowiska Sądu Najwyższego przedstawionego w pierwszym punkcie uchwały i wyrazili zapatrywanie, że art. 976 § 1 k.p.c. powinien być interpretowany rozszerzająco ze względu na konieczność ochrony wierzyciela oraz zapewnienia mu możliwości zaspokojenia jego roszczeń. Podnieśli, że wyłączeniu z udziału w przetargu podlega małżonek i dzieci sędziego nadzorującego licytację, którzy nie zostali wymienieni w art. 976 k.p.c. Jako osobę wyłączonej z udziału w przetargu autorzy wskazali również małżonka dziecka dłużnika. Zaproponowali ponadto *de lege ferenda* określenie osób wyłączonych z udziału w przetargu według kryteriów ujętych w art. 48 § 1 pkt 2 i 3 k.p.c., dotyczącym wyłączenia sędziego z mocy ustawy.

Komentatorzy nie podzielili także poglądu Sądu Najwyższego, zgodnie z którym art. 37 k.r.o. nie ma zastosowania do nabycia własności nieruchomości w toku egzekucji sądowej, uznali bowiem, że postąpienie w toku licytacji stanowi czynność prawną prowadzącą do nabycia nieruchomości w rozumieniu art. 37 k.r.o. Wskazali, że licytant od chwili złożenia oświadczenia w przedmiocie postąpienia traci wpływ na treść złożonej przez siebie oferty i jest nią związany.

Wyrazili przy tym zapatrywanie, że zgoda małżonka powinna zostać udzielona najpóźniej po wywołaniu licytacji, a przed zgłoszeniem pierwszego postąpienia. Dodali, że dokonanie postąpienia bez zgody małżonka jest nieważne.

M.P.

*

Oświadczenie strony o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania (art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) powinno zawierać informacje określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz.U. Nr 27, poz. 200), nie musi być jednak złożone na „urzędowym druku”.

(postanowienie z dnia 23 marca 2007 r., V CZ 11/07, L. Walentynowicz, K. Pietrzykowski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2008, nr 3, poz. 38; BSN 2007, nr 6, s. 15; MoP 2008, nr 5, s. 253)

Uwagi

Andrzeja Tomaszka, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 3

W opinii autora, pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w tezie komentowanego postanowienia zasługuje na aprobatę. Jego zdaniem, wprowadzenie do polskiej procedury cywilnej formularzy urzędowych nie spełniło funkcji usprawnienia postępowania, a przedstawione postanowienie jest wyrazem

zdrowego rozsądku i przypomnieniem celu, dla którego zmiana ta została dokonana.

Komentator przytoczył i zaaprobował także pogląd Sądu Najwyższego, że zwrot wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych może nastąpić tylko wtedy, gdy profesjonalny pełnomocnik nie dołączył oświadczenia o stanie rodzinnym, majątkowym i źródłach utrzymania mocodawcy. Gdy oświadczenie takie nie zawiera wszystkich wymaganych danych, sąd powinien wydać zarządzenie o uzupełnieniu wniosku na podstawie art. 130 § 1 k.p.c.

R.N.

*

W sprawie, w której zachodzi potrzeba stosowania prawa materialnego zagranicznego, sąd drugiej instancji stosuje prawo obce niezależnie od podniesienia tej kwestii po raz pierwszy w apelacji oraz niezależnie od wykazania przez stronę skarżącą treści prawa obcego.

(wyrok z dnia 9 maja 2007 r., II CSK 60/07, M. Sychowicz, J. Górowski, M. Grzelka, OSNC 2008, nr 5, poz. 53, BSN 2007, nr 9, s. 8; MoP 2008, nr 15, s. 827; Rej. 2007, nr 10, s. 171; R.Pr. 2008, nr 3, s. 163; NPN 2008, nr 1, s. 124)

Uwagi

Olgi Szejnert, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 4

Autorka stwierdziła, że komentowany wyrok zasługuje na akceptację.

Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał drogę ustalenia właściwego prawa materialnego w sprawach z tzw. elementem zagranicznym w ten sposób, że najpierw należy poszukiwać obowiązującej wspólnej dla stron umowy międzynarodowej, a dopiero w razie jej braku, ustalić właściwe dla stosunku prawnego prawo materialne. Komentatorka podkreśliła również wyraźne stwierdzenie Sądu Najwyższego, że wskazywanie podstawy prawnej nie jest obowiązkiem powoda i to sąd orzekający ma obowiązek ustalić, jakie prawo jest odpowiednie dla rozstrzyganej sprawy i stanowi podstawę rozstrzygnięcia. Konsekwencją przyjęcia tej tezy jest wskazanie, że obowiązujące prawo materialne

nie jest „faktem”, który można zgłosić za późno np. w apelacji. Sąd na każdym etapie postępowania ma obowiązek prawidłowego ustalenia prawa będącego przedmiotem orzekania. Zastosowanie znajduje tu w szczególności konstrukcja przewidziana w art. 1143 k.p.c., umożliwiającą ustalenie treści przepisów prawa obcego, gdy to na ich podstawie ma zapaść orzeczenie.

R.N.

*

Ambasada państwa obcego w Polsce nie ma zdolności sądowej.

(postanowienie z dnia 25 maja 2007 r., I CSK 6/07, J. Frąckowiak, T. Wiśniewski, M. Romańska, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 90; BSN 2007, nr 9, s. 9; Rej. 2007, nr 10, s. 171; Rej. 2008, nr 9, s. 189)

Uwagi

Renaty Bugiel, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 7

Komentatorka zaaprobowała omawiane orzeczenie. Stwierdziła, że wskazanie ambasady jako pozwanego w postępowaniu cywilnym musiało skutkować odrzuceniem pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. Za przekonujące uznała stanowisko Sądu Najwyższego, że ambasada nie stanowi podmiotu odrębnego od państwa wysyłającego. Skonstatowała, że żaden z przepisów szczególnych nie daje podstaw do przypisania ambasadzie państwa obcego zdolności sądowej.

E.S.

*

Wniesienie przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd środka prawnego oczywiście bezzasadnego nie uzasadnia przyznania mu od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

(postanowienie z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, H. Ciepła, G. Misiurek, H. Pietrkowski, OSNC 2008, nr 3, poz. 41; BSN 2007, nr 12, s. 13; R.Pr. 2008, nr 2, s. 161)

Uwagi

Andrzeja Tomaszka, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 8

Komentowane orzeczenie dotyczy dwóch kwestii: dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania i biegu terminu do jej wniesienia oraz zakresu swobody oceny zasadności tej skargi przez profesjonalnego pełnomocnika.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia, autor zwrócił uwagę na przyjęte przez Sąd Najwyższy założenie, że profesjonalny pełnomocnik ustanowiony przez sąd dla strony w postępowaniu cywilnym powinien z pełnym wykorzystaniem wiedzy fachowej odpowiedzialnie ocenić, czy przysługujący stronie środek prawny nie byłby niedopuszczalny lub oczywiście bezzasadny. W przypadku pełnomocników z urzędu błędna ocena skutkuje nieprzyznaniem od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej.

Zdaniem komentatora, przedstawiona przez Sąd Najwyższy teza jest dyskusyjna, ponieważ stawia pełnomocnika w sytuacji, w której jako jedyny uczestnik wymiaru sprawiedliwości nie może się pomylić. Wskazał także na wprowadzenie przez Sąd Najwyższy trudnego do zweryfikowania elementu subiektywnego, jakim jest „przekonanie pełnomocnika” o oczywistej bezzasadności bądź niedopuszczalności wnoszonego środka prawnego.

E. S.

*

Na postanowienie sądu drugiej instancji o kosztach procesu nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 12 października 2007 r., IV CZ 28/07, M. Wysocka, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski, OSNC 2008, nr 2, poz. 29; BSN 2007, nr 11, s. 15; MoP 2008, nr 18, s. 987; Rej. 2007, nr 12, s. 207; R.Pr. 2008, nr 1, s. 90)

Uwagi

Anny Gołębiowskiej, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 11

Komentatorka przedstawiła kwestię dopuszczalności zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji na podstawie art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. Zaprezentowała także stanowisko doktryny i judykatury dotyczące pojęcia postanowień kończących postępowanie w sprawie. Skonstatowała, że komentowaną uchwałą Sąd Najwyższy potwierdził, iż postanowienie sądu drugiej instancji o kosztach procesu nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, a zatem nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego.

E.S.

*

W sprawie o zwolnienie zajętej rzeczy od egzekucji, powód może – po dokonaniu przez komornika sprzedaży tej rzeczy – zmienić roszczenie na żądanie zwolnienia od egzekucji kwoty pieniężnej uzyskanej ze sprzedaży.

(wyrok z dnia 24 października 2007 r., IV CSK 271/07, K. Zawada, A. Górski, I. Koper, BSN 2008, nr 1, s. 17)

Uwagi

Rafała Roszkowskiego, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 13

Autor podkreślił, że wyrok Sądu Najwyższego jest istotny z punktu widzenia interesów właścicieli rzeczy, których prawa zostały naruszone w toku postępowania egzekucyjnego. Trafnie, zdaniem autora, w orzeczeniu został doprecyzowany termin, w którym osoba mająca interes prawny może dochodzić swoich praw na podstawie powództwa z art. 841 k.p.c., przez wskazanie, że może to się stać do czasu przekazania wierzycielowi kwoty uzyskanej z egzekucji.

Ł.W.

*

Wyciągi z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, z których wynika przejście wierzytelności na fundusz sekurytyzacyjny w okolicznościach określonych w art. 788 § 1 k.p.c., stanowią dowód uzasadniający nadanie tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przeciwko dłużnikowi zbywcy wierzytelności klauzuli wykonalności na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego.

(uchwała z dnia 29 listopada 2007 r., III CZP 101/07, K. Zawada, I. Koper, K. Tyczka-Rote, OSNC 2008, nr 11, poz. 129, BSN 2007, nr 11, s. 9; Rej. 2007, nr 12, s. 204)

Uwagi

Olgi Szejnert, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 18

Autorka zgłosiła postulat *de lege ferenda* odpowiedniego uzupełnienia art. 244 k.p.c. sformułowaniem wskazującym, że urzędowy charakter dokumentu może wynikać nie tylko z przepisów kodeksu postępowania cywilnego, lecz także z innych ustaw. Jej zdaniem, Sąd Najwyższy ma rację wskazując, że każdy z dokumentów przedstawionych w sprawie należy poddać analizie co do jego urzędowego charakteru na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. Odpowiedź na pytanie, czy dokumenty, o których mowa w art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych mają charakter dokumentów urzędowych jest pozytywna, mimo że fundusz nie jest organem władzy publicznej w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c. Według komentatorki, przesądził o tym ustawodawca, nadając publiczny charakter, uregulowanej w art. 194 wskazanej ustawy, instytucji ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego.

R.N.

*

Pozew w postępowaniu nakazowym w sprawie podlegającej rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym podlega opłacie w wysokości określonej w art. 19 ust. 2 w zw. z art. 28 i 20 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 7 grudnia 2007 r., III CZP 118/07, J. Frąckowiak, K. Zawada, M. Kłós, OSNC 2008, nr 12, poz. 135, BSN 2007, nr 12, s. 6; MoP 2008, nr 2, s. 60; Rej. 2007, nr 12, s. 209; Rej. 2008, nr 1, s. 190; Pal. 2008, nr 1-2, s. 279)

Uwagi

Agnieszki Banak, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 21

Uwagi mają charakter aprobujący.

Autorka zaakcentowała, że komentowana uchwała zapadła na tle znowelizowanej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Nowelizacja miała na celu naprawienie pewnych błędów legislacyjnych, które powodowały wątpliwości interpretacyjne i utrudniały stosowanie przepisów ustawy. W pierwotnym brzmieniu art. 19 ust. 2 u.k.s.c. wyłączał stosowanie opłaty stosunkowej w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym. Taka sytuacja prowadziła do zachwiania istoty postępowania uproszczonego, którego celem było przede wszystkim tanie i szybkie rozstrzygnięcie sporu przed sądem.

Zdaniem komentatorki, z brzmienia obecnie obowiązującego art. 19 ust. 2 u.k.s.c. wynika konieczność pobrania czwartej części opłaty od pozwu w postępowaniu nakazowym. Oznacza to, że opłatę należy obliczyć zarówno od opłaty stosunkowej, obliczonej od wartości przedmiotu sporu w postępowaniu zwykłym (art. 13 u.k.s.c.), jak i od opłaty stałej pobieranej w postępowaniu uproszczonym (art. 28 u.k.s.c.). Przyjęcie odmiennej wykładni prowadziłoby do sytuacji, która miała miejsce przed nowelizacją ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a co za tym idzie do nieuzasadnionego dyskryminowania powodów dochodzących roszczeń w postępowaniu nakazowym, w sprawach podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Uchwałę objął „Przeglądem orzecznictwa” T. Szanciło (Glosa 2008, nr 3, s. 21).

M.M.

Na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie zwrotu opłaty sądowej nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 12 grudnia 2007 r., V CZ 74/07, L. Walentynowicz, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, BSN 2008, nr 3, s. 9, MoP 2008, nr 20, s. 1105)

Uwagi

Leny Dąbrowskiej, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 23

Teza rozstrzygnięcia spotkała się z aprobatą komentatorki. Autorka odniosła się do dwóch zagadnień, tj. dopuszczalności zażalenia do Sądu Najwyższego oraz problematyki zwrotu opłat sądowych. Uznała, że przyjęte rozumowanie, zgodne z brzmieniem ustawy, zapobiega zbędnemu rozszerzeniu katalogu postanowień sądu drugiej instancji zaskarżalnych zażaleniem do Sądu Najwyższego. Odniosła się ponadto do pojęcia kosztów sądowych i kosztów procesu.

Autorka uwag poruszyła także problematykę zwrotu opłat uiszczanych od pism procesowych. Postawiła pytanie dotyczące prawidłowości obowiązującej regulacji art. 79 ust. 1 pkt 1 b u.k.s.c., który różnicuje pozycję strony domagającej się zwrotu uiszczonych opłat w zależności od stadium, w którym dochodzi do odrzucenia wniesionego pisma.

T.Z.

*

W postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego toczącym się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 15 października 2005 r. w sprawie, która w braku zapisu na sąd polubowny podlegałaby rozpoznaniu w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych, nie stosuje się art. 479¹² § 1 k.p.c. oraz art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 4 stycznia 2008 r., III CZP 113/07, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, M. Kłós, BSN 2008, nr 1, s. 11; Wspólnota 2008, nr 4, s. 30)

Uwagi

Agnieszki Winnickiej-Mackenthun, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 28

Autorka wskazała, że komentowana uchwała dotyczy uchylonych już przepisów kodeksu postępowania cywilnego, w tym przede wszystkim art. 715; obecnie postępowanie to zostało uregulowane w części piątej kodeksu. Zgodnie z art. 1207 § 2 k.p.c., postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego odbywa się według przepisów księgi pierwszej części pierwszej, jeżeli przepisy części piątej nie stanowią inaczej.

W związku z tym, zdaniem autorki, uchwała będzie miała także zastosowanie na tle obecnego stanu prawnego, gdyż wymieniony przepis nie rozstrzyga w sposób jednoznaczny, czy do postępowania ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego należy stosować przepisy regulujące postępowanie „zwykłe”, czy też w określonych sytuacjach można sięgać do przepisów regulujących postępowania odrębne.

Autorka stwierdziła więc, że gdy przedmiotem postępowania przed sądem polubownym będzie sprawa gospodarcza w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego i jedna ze stron wniesie następnie do sądu powszechnego skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego, nie będą miały zastosowania przepisy art. 479¹² § 1 oraz art. 479¹⁴ § 2 k.p.c., a co za tym idzie skarżący nie będzie musiał podawać wszystkich dowodów i twierdzeń w skardze.

P.R.

*

Na postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia opłaty od apelacji zażalenie nie przysługuje.

(uchwała z dnia 4 stycznia 2008 r., III CZP 119/07, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, M. Kłos, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 98; BSN 2008, nr 1, s. 11; RiP 2008, nr 7-8, s. 148; Wspólnota 2008, nr 4, s. 30)

Uwagi

Anny Gołębiowskiej, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 26

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka poparła pogląd, że postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty od apelacji nie jest zaskarżalne, a co za tym idzie – wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty złożony po odrzuceniu już apelacji jest niedopuszczalny. Wniosek taki jest bezprzedmiotowy w rozumieniu art. 171 k.p.c., skoro po odrzuceniu apelacji nie została ona ponownie wniesiona, a więc uiszczenie opłaty nie ma żadnej podstawy procesowej.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia prawnego komentatorka zgodziła się, że w art. 394 § 1 k.p.c. wśród enumeratywnie wymienionych postanowień sądu pierwszej instancji podlegających zaskarżeniu zażaleniem nie ma postanowienia o odrzuceniu lub oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu. Zaaprobowała jednocześnie stanowisko, że nie jest to także postanowienie kończące postępowanie w sprawie, co otwierałoby drogę do wniesienia zażalenia. W przypadku oddalenia lub odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji, zawsze dochodzi do odrzucenia apelacji. To drugie postanowienie o odrzuceniu apelacji należy uznać za kończące postępowanie w sprawie, a zatem podlegające zaskarżeniu zażaleniem w sytuacji, w której postanowienie o odmowie przywrócenia terminu dotyczy tylko kwestii wpadkowej.

M.M.

*

W sprawie o uznanie wyroku sądu polubownego wydanego za granicą sąd pierwszej instancji, odrzucając zażalenie na posiedzeniu niejawnym, orzeka w składzie jednego sędziego (art. 370 w związku z art. 397 § 2 art. 47 § 1 i 3 oraz art. 13 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 17 stycznia 2008 r., III CZP 112/07, H. Pietrkowski, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote, BSN 2008, nr 1, s. 11)

Uwagi

Agnieszki Winnickiej-Mackenthun, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 30

Autorka omówiła dwie kwestie będące przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego: w jakim składzie sąd pierwszej instancji orzeka w sprawie o uznanie wyroku sądu polubownego wydanego za granicą oraz w jakim składzie sąd ten – na posiedzeniu niejawnym – odrzuca zażalenia na wydane przez siebie postanowienia.

Autorka przypomniała, że przed wejściem w życie art. 1154 i n. k.p.c. prezentowane było w doktrynie stanowisko, zgodnie z którym postanowienia zawarte w przepisach dotyczących uznawania orzeczeń zagranicznych sądów państwowych należało stosować analogicznie lub odpowiednio w sytuacji, w której umowa międzynarodowa ratyfikowana przez Polskę przewidywała uznawanie wyroków sądów polubownych wydanych zagranicą, a sama pewnych kwestii nie rozstrzygała. Sąd Najwyższy uznał jednak, że w sprawie o uznanie wyroku sądu polubownego wydanego za granicą należy stosować – na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. – przepisy ogólne o procesie. Ustawodawca, nowelizując kodeks postępowania cywilnego, uregulował w sposób odrębny kwestie uznawania oraz stwierdzania wykonalności wyroków sądów polubownych i ugód zawartych przed takimi sądami oraz kwestie uznawania i stwierdzania wykonalności orzeczeń zagranicznych sądów państwowych. Kwestia uznania i stwierdzenia wykonalności wyroków sądów polubownych wydanych za granicą została uregulowana w części piątej kodeksu i nie ma żadnych podstaw do stosowania w tym zakresie przepisów części czwartej dotyczącej uznawania i stwierdzania wykonalności zagranicznych orzeczeń sądów państwowych.

Na zakończenie komentatorka zwróciła uwagę na stwierdzenie Sądu Najwyższego, że w przypadku postępowania o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroków sądów polubownych wydanych za granicą, należy – jeżeli dana kwestia nie została uregulowana w części piątej kodeksu postępowania cywilnego, dotyczącej sądów polubownych – odwoływać się na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. do przepisów ogólnych o procesie, a nie *per analogiam* do

postanowień dotyczących uznawania orzeczeń wydanych przez zagraniczne sądy państwowe.

M.M.

*

Niedołączenie dokumentu – wykazującego umocowanie organu osoby prawnej udzielającego pełnomocnictwa – do wniesionego przez radcę prawnego sprzeciwu od nakazu zapłaty w sprawie gospodarczej uzasadnia odrzucenie sprzeciwu (art. 479^{8a} § 5 k.p.c.).

(uchwała z dnia 17 stycznia 2008 r., III CZP 126/07, H. Pietrkowski, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote, BSN 2008, nr 1, s. 12, MoP 2008, nr 14, s. 760; MoP 2008, nr 14, s. 760; MoP 2008, nr 16, s. 875)

Uwagi

Renaty Bugiel, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 32

Na wstępie autorka odwołała się do utrwalonego w orzecznictwie poglądu, że brakiem formalnym pisma procesowego złożonego przez pełnomocnika w imieniu osoby prawnej jest nieprzedłożenie dokumentów potwierdzających umocowanie osób, które podpisały pełnomocnictwo. Podkreśliła znaczenie należytego umocowania strony, którego brak stanowi przesłankę nieważności postępowania.

Zdaniem autorki, komentowana uchwała jest zgodna z dotychczasową linią orzecznictwa. Stanowi efekt ostatnich nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, które nakładają na zawodowego pełnomocnika liczne obowiązki procesowe obwarowane dotkliwą sankcją.

Wątpliwości autorki wzbudziło pojęcie „braki formalne”, które nie zawsze bywa interpretowane w sposób jednolity. Zwróciła uwagę, że zbyt rygorystyczne przepisy dotyczące konkretnych wymagań formalnych uniemożliwiają stronom uzyskanie merytorycznego rozstrzygnięcia. Wyraziła pogląd, że nadmierny rygoryzm procesowy, w szczególności względem pełnomocników, wprawdzie znajduje uzasadnienie w usprawnieniu toku postępowania, lecz koliduje z prawem

do rzetelnego rozstrzygnięcia sporu. Odwołała się także do najnowszego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności do wyroku z dnia 29 maja 2008 r., P 18/07 (Dz.U. Nr 96, poz. 619), w którym stwierdzono niekonstytucyjność art. 370¹ k.p.c. Autorka wyraziła postulat złagodzenia przez ustawodawcę sankcji procesowych (względem zawodowych pełnomocników), które zamykają stronom możliwość uzyskania merytorycznego rozstrzygnięcia.

T.Z.

*

Wierzyciel, który przed zajęciem nieruchomości uzyskał na niej hipotekę kaucyjną, stwierdzoną w opisie i oszacowaniu, ale w chwili podziału nie legitymuje się tytułem wykonawczym, uczestniczy w podziale sumy uzyskanej w egzekucji z tej nieruchomości bez potrzeby zgłoszenia się i udowodnienia wierzytelności zabezpieczonej tą hipoteką. Przypadająca mu należność pozostawia się na rachunku depozytowym sądu, wskazując przyczyny uzasadniające wstrzymanie wypłaty.

(uchwała z dnia 30 stycznia 2008 r., III CZP 134/07, A. Górski, H. Pietrkowski, J. Górowski, BSN 2008, nr 1, s. 12; Rej. 2008, nr 2, s. 194; NPN 2008, nr 1, s. 124; PUG 2008, nr 8, s. 32; MoP 2008, nr 19, s. 1030)

Uwagi

Rafała Roszkowskiego, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 35

Autor z aprobatą odniósł się do uchwały, podkreślając, że pogląd odmienny prowadziłby do nieskuteczności zabezpieczenia w postaci hipoteki kaucyjnej. Przemawia za tym charakter tej hipoteki, zabezpieczającej także niewymagalną jeszcze wierzytelność, oraz fakt, że wraz z przysądzeniem własności nieruchomości hipoteka ta uległaby wykreśleniu. Autor podkreślił, że omawiana uchwała wzmacnia bezpieczeństwo obrotu, zapewniając wierzycielom skuteczność zabezpieczeń związanych z wierzytelnością.

Ł.W.

*

Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, T. Ereciński, K. Gonera, A. Górski, J. Gudowski, J. Iwulski, J. Kwaśniewski, H. Pietrzowski, OSNC 2008, nr 6, p. 55; BSN 2008, nr 1, s. 13; R.Pr. 2008, nr 3, s. 163; NPN 2008, nr 1, s. 123; RiP 2008, nr 7-8, s. 148)

Uwagi

Magdaleny Kowalczyk, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, s. 37

Komentatorka z aprobatą odniosła się do uchwały, wskazując, że pewien niedosyt pozostawia tylko argumentacja dotycząca związania sądu drugiej instancji zarzutami w zakresie prawa procesowego.

Autorka podkreśliła, że konsekwencją poglądu przedstawionego w uchwale jest możliwość, w zakresie materialnoprawnym, zmiany przez skarżącego zarzutów podniesionych w apelacji lub nawet sformułowania nowych, pod warunkiem, że mieszczą się one w granicach apelacji. Wskazała, że zarzuty apelacyjne nie wyznaczają jej granic, lecz określają kierunek postępowania merytorycznego i kontroli sądu drugiej instancji. Tym samym utrudnione są ewentualne próby postawienia w skardze kasacyjnej zarzutu posłużenia się przez sąd drugiej instancji argumentami niepowołanymi przez sąd pierwszej instancji.

Uchwałę omówiła E. Stawicka w opracowaniu "Czy sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji jest związany przedstawionymi w niej zarzutami z zakresu prawa materialnego i procesowego?" (Pal. 2008, nr 5-6, s. 263). Przeanalizował ją także szczegółowo i zaaprobował T. Zembrzusi w artykule "Zakres kognicji sądu w postępowaniu apelacyjnym na tle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07" (PS 2008, nr 6, s. 30).

Ł.W.

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia w sprawie o rozwód sąd pierwszej instancji rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników.

(uchwała z dnia 27 lutego 2008 r., III CZP 139/07, J. Gudowski, J. Górowski, M. Kłos, BSN 2008, nr 2, s. 11; Rej. 2008, nr 3, s. 173)

Uwagi

Anny Gołębiowskiej, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 39

Aprobując uchwałę komentatorka zauważyła, że pomimo tego, iż odnosi się ona do składu sądu w sprawach o rozwód, to ma niewątpliwie znaczenie także dla wszystkich spraw, które są rozpatrywane w pierwszej instancji przez skład kolegialny. Wskazała, że ze względu na brak szczególnego unormowania składu sądu w postępowaniu zabezpieczającym, zastosowanie mają tu przepisy ogólne (art. 47 k.p.c.). Zatem w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji w składzie jednoosobowym także wniosek o zabezpieczenie jest rozstrzygany przez jednego sędziego, a w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji w składzie trzyosobowym, wniosek o wydanie zarządzenia tymczasowego będzie odpowiednio rozpoznawany przez trzech sędziów (sędziego zawodowego i dwóch ławników).

Autorka zgodziła się również z oceną Sądu Najwyższego, że takie unormowanie, nieprzewidujące wyjątku od zasady – jak to czynił art. 736 k.p.c. w poprzednim brzmieniu – może wpłynąć negatywnie na sprawność działania sądu w postępowaniu zabezpieczającym. Specyfika tego postępowania, w szczególności konieczność zabezpieczenia interesów wnioskodawcy na czas postępowania i umożliwienie mu wykonania przyszłego orzeczenia, wymaga niezwłocznego działania sądu – rozpatrzenia wniosku i wydania stosownego postanowienia.

Uchwałę dostrzegł Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2008, nr 5-6, s. 278).

S.S.

W razie uprawomocnienia się nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym sąd zwraca stronie trzy czwarte opłaty od pozwu także wówczas, gdy uiszczona opłata odpowiada wysokością opłacie podstawowej (art. 79 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 28 lutego 2008 r., III CZP 146/07, I. Koper, Z. Strus, K. Zawada, BSN 2008, nr 2, s. 12; Rej. 2008, nr 3, s. 174)

Uwagi

Agnieszki Banak, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 41

Autorka przypomniała, że komentowana uchwała zapadła po znowelizowaniu ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i nadaniu art. 100 ust. 2 ustawy nowej treści, obowiązującej od dnia 10 marca 2007 r., zgodnie z którą osoba zwolniona od kosztów nie jest już zobligowana do uiszczania opłaty podstawowej w wysokości 30 zł. Zmiana powołanego przepisu spowodowała, że opłata podstawowa utraciła znaczenie, jakie miała przed nowelizacją zgodnie z art. 14.

Komentowana uchwała dopuszcza sytuację, w której od pisma procesowego wniesiona zostanie opłata niższa niż opłata podstawowa. Tym samym, zdaniem komentatorki, Sąd Najwyższy wyraził pogląd stanowiący odzwierciedlenie tendencji ustawodawcy do marginalizacji znaczenia opłaty podstawowej i dążenia do zachowania spójności w stosowaniu znowelizowanej ustawy.

W ocenie autorki, uchwała zasługuje na aprobatę, gdyż wprowadza jasną regułę obligującą sąd w przypadku uprawomocnienia się nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym do zwrotu stronie trzech czwartych uiszczonej opłaty nawet w przypadku, jeśli opłata od pozwu została uiszczona w minimalnej wysokości, tj. 30 zł.

S.S.

1. Brak podstaw w treści art. 890 § 2 k.p.c. dla wiązania pojęcia bieżących wypłat na wynagrodzenie za pracę z wypłatami dokonanymi w dniu, w którym przypada termin zapłaty wynagrodzenia, wynikający z przepisów prawa pracy. Wykładnia powyższego przepisu musi uwzględniać dynamikę procesu gromadzenia środków pieniężnych na rachunku bankowym. Termin wpływu tych środków może, i w praktyce często nie pokrywa się z terminem, w jakim - stosownie do regulaminu wypłat, lub przepisów Kodeksu pracy, wynagrodzenia za dany miesiąc winny być wypłacone. Dopiero uchybienie miesięcznemu terminowi płatności wynagrodzenia sprawia, że staje się ono zaległe.

2. Nie jest trafny pogląd, że na gruncie art. 890 § 2 k.p.c. dokonywanie kumulacji środków pieniężnych jest bezprawne.

3. Bank nie tylko może nie dysponować w danym momencie wystarczającymi środkami, ale może również stanąć przed koniecznością odpowiedniego sprawdzenia złożonej dokumentacji, ewentualnie spowodowanie jej uzupełnienia. Przez ten okres środki pieniężne pozostają na rachunku i nie ma żadnych racjonalnych podstaw do stwierdzenia, że nie są objęte zwolnieniem, o jakim mowa w art. 890 § 2 k.p.c. Natomiast przetrzymywanie środków pieniężnych na zajęтым rachunku bankowym ponad potrzebę wynikającą z konieczności wypłat bieżących wynagrodzeń godzi w obowiązek banku, wynikający z zajęcia.

(wyrok z dnia 5 marca 2008 r., V CSK 459/07, M. Sychowicz, H. Wrzeszcz, M. Kłos, Pr. Bank. 2008, nr 10, s. 35)

Glosa

Tomasza Czecha, Prawo Bankowe 2008, nr 10, s. 35

Autor zauważył, że glosowany wyrok dotyczy ważnego w praktyce zagadnienia, jakie obowiązki spoczywają na banku, który prowadzi rachunek bankowy w razie zajęcia wierzytelności o wypłatę środków pieniężnych z tego rachunku. Wyrok został wydany na tle art. 890 § 2¹ k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 5 lutego 2005 r., ale *de lege lata* rozważania Sądu Najwyższego w dużej mierze zachowują aktualność.

Komentator zwrócił uwagę na różnice pomiędzy egzekucją cywilną i administracyjną oraz na pojawiające się w związku z tym problemy i kontrowersje. Omówił również odpowiedzialność banku nie tylko względem posiadacza rachunku, ale także wobec wierzyciela egzekwującego.

Autor ograniczył rozważania do próby odpowiedzi na pytanie, jakie należności pracowników można uznać za „bieżące”, aby móc do nich zastosować zwolnienie spod zajęcia, o którym mowa w art. 890 § 2 k.p.c. Stwierdził, że termin „bieżące wypłaty na wynagrodzenie za pracę” cechują liczne warianty interpretacyjne, a Sąd Najwyższy nie dał jednoznacznej odpowiedzi, który z nich uznaje za prawidłowy. Komentator opowiedział się za uznaniem bieżących wypłat za takie, których dokonuje się na poczet roszczenia o zapłatę wynagrodzenia istniejącego, ale nie wymagalnego. Argumentował, że w języku prawnym oraz prawniczym terminu „bieżący” używa się w opozycji do pojęcia „zaległy”. Jednocześnie zauważył, że nie należy interpretować w sposób rozszerzający zwolnienia spod zajęcia, w szczególności rozciągać tego zwolnienia na okres, w którym roszczenia pracowników o zapłatę są już wymagalne. Za proponowaną wykładnią przemawia również, według komentatora, argument celowościowy; jeżeli pracownikowi przysługują wymagalne roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za pracę, to może wytoczyć powództwo przeciwko pracodawcy, a następnie uzyskawszy tytuł wykonawczy, przyłączyć się do egzekucji z jego rachunku bankowego.

M.M.

*

Umowa zlecenia stałego prowadzenia spraw i obsługi prawnej, obejmująca również reprezentowanie zleceniodawcy przed sądami, nie stanowi podstawy ustanowienia zleceniobiorcy pełnomocnikiem procesowym (art. 87 § 1 k.p.c.) w sprawie o pozbawienie zleceniodawcy prawa prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji (art. 373 ust. 1 ustawy z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.)

(uchwała z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 51/08, J. Gudowski, Z. Strus, D. Zawistowski, BSN 2008, nr 1, s. 12; Rej. 2008, nr 7-8, s. 219)

Uwagi

Andrzeja Tomaszka, Monitor Prawniczy 2008, nr 22, dodatek, s. 46

Autor przedstawił historię regulacji umożliwiającej ustanawianie pełnomocnikiem procesowym osób pozostających w stałym stosunku zlecenia. Wskazał, że rozwiązanie takie nie było znane w Polsce międzywojennej i zostało wprowadzone do kodeksu postępowania cywilnego w latach 50. ze względów ideologicznych. W 1996 r. możliwość taka została z kodeksu wykreślona z obawy przed nadużywaniem przez osoby, które nie były kwalifikowanymi pełnomocnikami. Od dnia 5 lutego 2005 r. możliwość taka powróciła w wyniku nowelizacji art. 87 § 1 k.p.c.

Autor, odsyłając do swojej wcześniejszej publikacji, wskazał, że już przy okazji wspomnianej nowelizacji wyraził obawę, iż umożliwienie prawie każdemu występowania jako pełnomocnik w postępowaniu cywilnym trudno pogodzić z postulatami poprawienia efektywności sądownictwa i zarzutami sędziów w stosunku do niskiego poziomu pism procesowych sporządzanych przez pełnomocników.

W ocenie komentatora kolejne trzy lata potwierdziły tezę, że wciąż nie ma racjonalnego modelu zastępstwa procesowego, a cytowaną uchwałą Sąd Najwyższy próbuje stawiać tamę „pełnomocnikom znikąd”, logicznie precyzując wymogi stałego stosunku zlecenia.

Konkludując autor postawił retoryczne pytanie, czy nie lepszym rozwiązaniem było jednak odstępianie od chybionej nowelizacji art. 87 k.p.c. Uchwałę uwzględnił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2008, nr 9-10, s. 271)

P.R.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2009, NR 2

Do roszczeń wierzycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko członkom jej zarządu (art. 299 k.s.h.) mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08, J. Gudowski, J. Frąckowiak, J. Górowski, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, K. Strzelczyk, K. Zawada, OSNC 2009, nr 2, poz. 20)

*

Sąd określa wysokość wynagrodzenia syndyka bez uwzględnienia podatku od towarów i usług.

(uchwała z dnia 21 lutego 2008 r., III CZP 141/07, M. Sychowicz, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2009, nr 2, poz. 21)

*

Roszczenie o zwrot wartości nakładów poniesionych przez jednego ze współwłaścicieli na rzecz wspólną przysługuje przeciwko osobom, które były współwłaścicielami w czasie dokonywania tych nakładów, również wtedy, gdy osoby te zbyły swoje udziały nieodpłatnie.

(uchwała z dnia 21 lutego 2008 r., III CZP 144/07, M. Sychowicz, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2009, nr 2, poz. 22)

*

W sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd ustala wartość nakładów poczynionych z majątku

wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków bez względu na inicjatywę dowodową uczestników postępowania.

(uchwała z dnia 21 lutego 2008 r., III CZP 148/07, M. Sychowicz, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2009, nr 2, poz. 23)

*

Wpis odrębnej własności lokalu w księdze wieczystej, dokonany na podstawie postanowienia sądu o zniesieniu współwłasności nieruchomości, ma charakter konstytutywny.

(uchwała z dnia 21 lutego 2008 r., III CZP 152/07, M. Sychowicz, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2009, nr 2, poz. 24)

*

Wniosek strony – wezwanej do uzupełnienia braku apelacji przez złożenie jej odpisu (art. 368 § 1 i art. 128 k.p.c.) – o sporządzenie tego odpisu przez sąd i dołączenie go do akt sprawy, nie stanowi skutecznej czynności uzupełniającej, o której mowa w art. 370 k.p.c.

(uchwała z dnia 27 lutego 2008 r., III CZP 135/07, J. Gudowski, J. Górowski, M. Kłos, OSNC 2009, nr 2, poz. 25)

*

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia w sprawie o rozwód sąd pierwszej instancji rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników.

(uchwała z dnia 27 lutego 2008 r., III CZP 139/07, J. Gudowski, J. Górowski, M. Kłos, OSNC 2009, nr 2, poz. 26)

*

Od postanowienia odwołującego i ustanawiającego innego zarządcę nieruchomości przysługuje apelacja.

(uchwała z dnia 27 lutego 2008 r., III CZP 139/07, J. Gudowski, J. Górowski, M. Kłos, OSNC 2009, nr 2, poz. 27)

*

Artykuł 417¹ § 4 k.c. nie ma zastosowania do stanu zaniechania prawodawczego powstałego przed dniem 1 września 2004 r. i trwającego po tym dniu (art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 162, poz. 1692).

(wyrok z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 273/07, G. Bieniek, J. Górowski, M. Bączyk, OSNC 2009, nr 2, poz. 28)

*

Rozliczenie majątkowe po ustaniu faktycznego związku osobisto-majątkowego osób tej samej płci następuje na podstawie przepisów kodeksu cywilnego odpowiednich do treści stosunków ukształtowanych w danym związku.

(wyrok z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 301/07, M. Wysocka, A. Górski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2009, nr 2, poz. 29)

*

Kara umowna może być zastrzeżona także w umowie starannego działania.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2007 r., V CSK 333/07, L. Walentynowicz, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC 2009, nr 2, poz. 30)

*

Na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie zwrotu opłaty sądowej nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 12 grudnia 2007 r., V CZ 74/07, L. Walentynowicz, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC 2009, nr 2, poz. 31)

*

W wyniku ogłoszenia upadłości mocodawcy wygasa udzielone przez niego pełnomocnictwo do wypełnienia weksli *in blanco* i nie odżywa z mocy prawa po uchyleniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości i oddaleniu wniosku.

(wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 314/07, K. Pietrzykowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2009, nr 2, poz. 32)

*

W postępowaniu apelacyjnym niedopuszczalna jest zmiana powództwa o zaniechanie naruszania prawa wyłącznego wytwarzania i sprzedaży produktu (art. 287 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.), spowodowana wygaśnięciem tego prawa, na powództwo o ustalenie, że do czasu wygaśnięcia powodowi przysługiwało prawo żądania zakazania wprowadzania tego produktu do obrotu.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 301/07, B. Myszka, K. Strzelczyk, M. Kłós, OSNC 2009, nr 2, poz. 33)

*

Wspólnik spółki komandytowej, któremu sąd przyznał prawo do przejęcia majątku spółki (art. 66 w zw. z art. 103 k.s.h.), wstępuje do sprawy w miejsce wykreślonej z rejestru spółki jako jej ogólny następca prawny.

(postanowienie z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 343/07, B. Myszka, K. Strzelczyk, M. Kłós, OSNC 2009, nr 2, poz. 34)

Uprawnienie do potwierdzenia czynności prawnej przez osobę, w której imieniu dokonał jej rzekomy pełnomocnik, przechodzi na spadkobierców, chyba że dotyczy czynności prawnej ściśle związanej z osobą zmarłego.

(wyrok z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 394/07, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC 2009, nr 2, poz. 35)

INFORMACJE

W dniu 10 grudnia Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa sędzia Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski wręczył medale „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – *Bene Merentibus Iustitiae*”.

Medalami uhonorowani zostali m.in. sędziowie Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, orzekający niegdyś w Izbie Cywilnej: Maria Grzelka, Krzysztof Kołakowski i Stanisław Rudnicki, były Prezes Sądu Najwyższego.

Serdecznie gratulujemy!

W 2008 r. tym zaszczytnym wyróżnieniem uhonorowanych zostało 272 sędziów w stanie spoczynku.

*

W dniu 19 grudnia odbyła się comiesięczna narada robocza sędziów Izby Cywilnej. Sędziowie Izby gościli ambasadora Jakuba Wołosiewiczza, pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. Towarzyszyły mu panie Lucyna Chrzanowska oraz Katarzyna Dąbek.

W bardzo interesującym wystąpieniu ambasador J. Wołosiewicz przedstawił najistotniejsze sprawy dotyczące Polski, toczące się przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu, najwięcej czasu poświęcając sprawie powiernictwa pruskiego oraz tzw. sprawom katyńskim. Po wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której udział wzięli: Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński, sędziowie Sądu Najwyższego Stanisław Dąbrowski, prof. dr hab. Kazimierz Zawada i Zbigniew Strus, członek Biura Studiów i Analiz dr Roman Trzaskowski oraz asystent sędziego Sądu Najwyższego dr Tadeusz Zembrzuski.

Po dyskusji odbyły się wybory członków kolegium Sądu Najwyższego; członkami zostali sędziowie Sądu Najwyższego Teresa Bielska-Sobkowicz oraz Henryk Pietrkowski, a zastępcą członka sędzia Sądu Najwyższego Krzysztof Strzelczyk.

W drugiej części spotkania sędziowie Sądu Najwyższego, członkowie Biura Studiów i Analiz, asystenci, pracownicy sekretariatów oraz pracownicy obsługi zgromadzili się wokół wigilijnego stołu. Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński w ciepłym, przyjaznym i pełnym wzniosłych słów wystąpieniu podziękował wszystkim za ofiarną pracę w mijającym roku oraz życzył rodzinnych, pogodnych i spokojnych Świąt Bożego Narodzenia, a także Szczęśliwego Nowego Roku.

Następnie wszyscy zgromadzeni podzielili się opłatkiem i złożyli sobie serdeczne życzenia.

W spotkaniu wzięł udział Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Lech Gardocki oraz sędziowie Sądu Najwyższego w stanie spoczynku Tadeusz Domińczyk i Stanisław Rudnicki.

Dane statystyczne – grudzień 2008 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	792	231	289	-	19	2	24	-	191	53	734
3.	CZP, w tym:	26	7	11	8	-	-	-	-	-	3	22
	- art. 390 k.p.c.	21	7	10	7	-	-	-	-	-	3	18
	- skład 7-miu	4	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3
	- pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	27	37	26	-	19	1	3	-	-	3	38
5.	CO, w tym	24	20	29	-	2	-	-	3	-	24	15
	- art. 401 k.p.c.	12	2	9	-	1	-	-	3	-	5	5
	- art. 45, 48 k.p.c.	12	18	20	-	1	-	-	-	-	19	10
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	109	46	50	-	4	-	-	2	19	25	105
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	978	341	405	8	44	3	27	5	210	108	914

Dane statystyczne – rok 2008

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchyłono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1	6	7	-	-	-	1	-	2	4	-
2.	CSK	654	2666	2586	-	335	15	365	-	1298	573	734
3.	CZP, w tym:	33	147	158	110	-	-	-	-	-	48	22
	- art. 390 k.p.c.	28	135	145	99	-	-	-	-	-	46	18
	- skład 7-miu	5	11	13	11	-	-	-	-	-	2	3
	- pełny skład	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	78	467	507	-	286	23	91	-	-	107	38
5.	CO, w tym	5	191	181	-	23	-	2	4	-	152	15
	- art. 401 k.p.c.	-	34	29	-	8	-	2	4	-	15	5
	- art. 45, 48 k.p.c.	5	157	152	-	15	-	-	-	-	137	10
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	103	580	578	-	27	-	-	4	182	365	105
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	874	4057	4017	110	671	38	459	8	1482	1249	914